

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus Biennalis Studii Canonici, Sive Succincta Et
Methodica Sacrorum Canonum Explanatio**

Engelhard, Johann Martin

Moguntiae, 1700

Titulus XXXII. De Officio Judicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63255](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63255)

litanus eundem constituet, *can. 3. caus. 9. q. 3.* Ergo potestas negligentis episcopi devolvitur ad Metropolitanum. Respond. Concesso anteced. disting. conseq. devolvitur ad Metropolitanum in casibus à iure expressis Conc. non expressis Nego.

TITULUS XXXII.

De

Officio Judicis,

QUÆRES I. Quodnam sit officium Judicis, & quotuplex? Respond. Officium Judicis (qui idè sic nominatur, quod inter partes litigantes judicet;) est, ut legitime utatur potestate suâ, in ordine ad administrationem Iustitiæ, & includit omnia, quæ ad lites debito fine judicialiter terminandas, requiruntur. Officium hoc duplex est, nobile & mercenarium. officium nobile dicitur, quod iudex non imploratus auctoritate propriâ interponit, v. gr. furiosis, pupillis aliisque miserabilibus personis, constituendo tutores, vel defensores. vel imploratus quidem, ab illo nimirum, qui actionem sive jus strictum non habet, æquitas tamen postulat ut illi subveniatur. v. gr. cum minor vel ecclesia per contractum infra dimidium læsi, petunt restitui in integrum; his enim, cum actionem strictam non habeant, utpotè cum de stricto jure contractus non rescindantur, nisi læsionem ultrâ dimidium contineant, officio judicis nobili subvenitur, & contractus, exigentibus ita pietate, rescinditur. Mercenarium vocatur, quod

actioni in iudicio propositæ deservit, sive quod iudex impertitur ad instantiam partis; quidquid enim Iudex ex iure stricto actoris, prohibendo, præcipiendo, interlocutoriè vel etiam definitivè pronuntiando statuit, officio mercenario expedire dicitur. *l. ædiles. §. item sciendum. ff. de ædil. edict.*

QUÆRES 2. Ad quid teneatur iudex, vñ officii mercenarii? Respond. Eum ad duo obligari. 1. Ut formam juris, & formalitates processûs à SS. Canonibus vel legibus præscriptas observet, & secundum eas iudicet, puta citando partes audiendo rerum probationes, concedendo dilationes seu terminos, & cæteras solemnitates, de quibus in *lib. 2.* Fusiùs agemus observando; si secus fecerit, & omissio juris ordine iudicaverit, sententia est ipso iure nulla, quæ etiam non interpositâ appellatione, nunquam transit in rem iudicatam; quod si vero observatis solemnitatibus ex dolo vel imperitiâ contra jus partis iudicaverit, sententia non est nulla, sed iniqua tantum, quæ, si intra decennium ab eâ non fuerit appellatum, homologatur; 2. Ut iudicet secundum allegata & probata: condemnando eum, quem allatæ probationes reum asserunt, etiam si is privatim sciat, talem esse innocentem: privata enim scientia in Iudice locum non habet. *can. 4. caus. 3. q. 7. junct. gloss. V. audit. cap. 28. §. quia vero junctâ gloss. de off. jud. deleg. exceptis causis criminalibus; ubi sententiam mortis in eum pronuntiare nequit, quem privatâ scientiâ scit esse innocentem. quæ est sententia communis & probabilior. Pirrh. b. t. num. 10.* Ratio disparitatis est, quod res publica habeat dominium altum in omnia bona tempo-

temporalia suorum subditorum, quæ alteri eo casu
adjudicare potest, quo jus alterius falsis probationi-
bus publicè demonstratum est, ad vitanda majora
mala quæ orirentur, si judici liceret, privatam sci-
entiam in judicando sequi; at verò vitæ homini-
respublica domina non est, nisi in paucissimis casu-
bus, qui de facto adhuc controversantur, adeoque
non potuit dare facultatem judici hominem falso
convictum condemnandi.

O B I I C I S. 1. Iudex ordinarius debet
exequi sententiam delegati etiam si sciat eam esse in-
justam; *cap. 28 de offic. deleg.* Ergo privata scientia
non obstat, quò minus iudex eum condemnare possit,
quem scit esse innocentem. Resp. Concessio
anteced, disting. conseq. privata scientia non obstat,
quo minus iudex talem condemnare possit, si agatur
civiliter Conced. Si criminaliter Nego.

O B I I C I E S 2. Idem non potest esse ju-
dex & testis in eadem causâ. *l. ult. ff. de test.* Sed si
iudex sequi posset scientiam privatam, esset simul
iudex & testis; ergo. Resp. Concessio, in ior. Ne-
go minorem. Licet enim iudex hoc casu sibi ipsi
plus credat quàm aliis testibus, verè tamen testis
non est; ipsa enim ratio dicitur, sibi ipsi maiorem
esse adhibendam fidem quàm mille aliis, posito
quod quis habeat certitudinem & evidentiam rei,
quæ mille testibus prævalet, ut potè quorum elogio
faciunt fidem tantum non evidentiam.

QUÆRES 3. An, quando imploratur officium
iudicis nobile, necessaria sit litis contestatio?
Resp. Vel imploratur contra certam personam,
vel non? Posteriore casu necessaria non est, ut si
infamis

infamis petat famæ restitui; priore autem casu distinguendum erit; vel enim imploratur principaliter ita ut sit necessaria causæ cognitio v.g. si quis petat restitui in integrum, & tunc requiritur litis contestatio, quia officium iudicis est loco actionis, vel imploratur incidenter tantum; idque vel ante litem contestatam, ut si quis petat, dari sibi advocatum; vel post litem jam semel contestatam, ut si quis petat, officio iudicis admitti probationes errore facti omittas; & his casibus non requiritur alia litis contestatio, quia vel non requiritur cognitio causæ, vel sufficit litis contestatio præcedens.

QUÆRES. 4. An iudex supplere possit ea quæ à partibus litigantibus, vel earum advocatis omittas sunt? Respond. Supplere potest & tenetur ea quæ juris sunt, & ad decidendam litem sive controversiam spectant, non autem ea quæ sunt facti, *l.un. cod. ut, quæ desunt advocatis partium, Iudex suppleat.* Ratio est, quod iudex ideò constituatur, ut partibus litigantibus secundum jura, quæ nosse debet, justitiam administret & ei pro quo leges loquuntur, assistat, & sententiam dicet iuribus conformem, etiamsi fortè per incuriam vel ignorantiam partis, allegata non fuerint; allegatio autem eorum quæ ad factum spectant, partes ipsas, non iudicem concernit, hinc si reus exceptiones suas quibus se contra adversarium suum tueri poterat non opposuerit, testes, instrumenta, vel alias probationes producere omiserit, non iudici sed sibi ipsi si succubuerit, culpam imputare debet. *Bartol. in cit, l.unic. cum, 2.*

QUÆ.

QUÆRES 5. Quæ sit pœna iudicis iniquè
judicantis? Respond. Pœna ejus est, quod, si
per dolum sive per imperitiam malè judicaverit, a
Cione de Syndicatu conveniri possit, ad relarc
endum damnum quod ejus culpâ parti litigant
causatum fuit. Olim enim iudices functi officio
suo, tenebantur in eâ civitate vel provincia, cui
iudices præerant, quinquaginta diebus palam
commorari, ut de culpâ ac fraudibus à se commis
sis convenirentur, & rationem redderent, quod
vulgo syndicatum subire, sive causæ faciendæ ob
noxium esse nuncupamus. *l. i. Cod. ut omnes iudices tam
civiles quam militares.*

TITULUS XXXIII.

De

Majoritate & Obedientiâ.

QUÆRES 1. Quid sit majoritas & quibus
personis competat? Respond. **M**ajoritas
hoc titulo, est prærogativa vel excellentia
unius præ altero. Competitque personis ecclesiasti
câ, vel ratione ordinis, vel jurisdictionis, vel
antiquitatis, vel privilegii, vel prærogativæ ordi
nantis. Ratione ordinis Episcopus maior est Pres
bytero, Presbyter Diacono, Diaconus Subdiacono,
&c. *cap. 1. b. t. Scen. 5. dist. 93.* Ratione jurisdictionis
& dignitatis, Archi-Episcopus præfertur Episcopo,
Archi-Diaconus, Archi-Presbytero, &c. *cap. 1. de
off. Archidiaconi.* Ratione antiquitatis Archi-Episco
pus prius consecratus & clericus prius ordinatus,
alium